

**ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ**

**2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱ-
ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ «ԵՐԵՎԱՆԻ
ԷՆԵՐԳԱԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈՒԼ» ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱ-
ՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱ-
ՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ**

Քաղ. Երևան

12 մարտի 2024 թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Ա. Դիլանյանի (նախագահող), Վ. Գրիգորյանի, Հ. Թովմասյանի, Ե. Խունդկարյանի, Հ. Հովակիմյանի, Է. Շաթիրյանի, Ս. Սաֆարյանի, Ա. Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի տեղակալ Հ. Վարդանյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2023 թվականի նոյեմբերի 29-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Երևանի էներգաարդյունավետության երկրորդ փուլ» ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2024 թվականի հունվարի 18-ի N 62-Ա որոշմամբ հավանություն է տվել «2023 թվականի նոյեմբերի 29-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Երևանի էներգաարդյունավետության երկրորդ փուլ» ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

տանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Երևանի էներգաարդյունավետության երկրորդ փուլ» ֆինանսական պայմանագիրը վավերացնելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է նշված պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը որոշելու նպատակով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2024 թվականի հունվարի 31-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով վերոնշյալ պայմանագիրը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Ձ Ե Ց**.

1. «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Երևանի էներգաարդյունավետության երկրորդ փուլ» ֆինանսական պայմանագիրը (այսուհետ՝ Պայմանագիր) ստորագրվել է 2023 թվականի նոյեմբերի 29-ին:

1.1. Պայմանագրով նախատեսված՝ Երևանի կայուն էներգաարդյունավետության բարելավմանն աջակցելու նախագծի (այսուհետ՝ Նախագիծ) նպատակն է նվազեցնել Երևան համայնքի հասարակական շենքերի (պոլիկլինիկաներ և մանկապարտեզներ) էներգիայի սպառումը և աջակցել էներգաարդյունավետության ու վերականգնվող էներգիայի միջոցառումներին: Նախագծի իրականացման արդյունքում հնարավոր կլինի նվազեցնել 38 հասարակական շենքի (6 պոլիկլինիկա և 32 մանկապարտեզ) էներգիայի սպառումը:

Նախագիծն իրականացվելու է Եվրոպական հանձնաժողովի «Վերականգնում, դիմակայունություն և բարեփոխում. 2020 թվականից հետո Արևելյան գործընկերության (ԱԳ) առաջնահերթությունների» համատեքստում՝ Հայաստանի համար Եվրոպական միության տնտեսական և ներդրումային պլանի 5-րդ՝ «Ներդրումներ Երևանում. խելացի և կանաչ Երևան» ուղենիշի ներքո:

1.2. Պայմանագրով Հայաստանի Հանրապետությունը հայտարարել է, որ Երևանի քաղաքապետարանը (Իրականացնող մարմին) ձեռնարկել է կայուն էներգաարդյունավետության բարելավմանն աջակցելու նախագիծ, որի թիրախում

Երևանում տեղակայված ընտրված հանրային շենքերն են (մանկապարտեզներ և պոլիկլինիկաներ) (յուրաքանչյուրը՝ ենթանախագիծ):

Նախագծի ընդհանուր արժեքը, ինչպես գնահատվել է Եվրոպական ներդրումային Բանկի կողմից (այսուհետ՝ ԵՆԲ կամ Բանկ), կազմում է 37,100,000 (երեսունյոթ միլիոն հարյուր հազար) եվրո, և Հայաստանի Հանրապետությունը հայտարարել է, որ մտադիր է ֆինանսավորել Նախագիծը հետևյալ կերպ՝ Իրականացնող մարմնի ֆինանսական միջոցները՝ 2 մլն եվրո, Բանկի կողմից վարկը՝ 25 մլն եվրո, Հարևանության ներդրումային հարթակի կողմից ներդրումային դրամաշնորհը՝ 10.1 մլն եվրո:

Պայմանագրով ֆինանսավորումը տրամադրվում է Կայուն զարգացման եվրոպական հիմնադրամին (ԿԶԵՀ+) համապատասխան, որն ինտեգրված ֆինանսական փաթեթ է, ապահովում է ֆինանսավորման ներուժ՝ դրամաշնորհների, բյուջետային երաշխիքների և ֆինանսական գործիքների տեսքով՝ ամբողջ աշխարհում, և մասնավորապես՝ սուվերեն գործընկերների և ոչ առևտրային ենթասուվերեն գործընկերների հետ գործառնությունների բացառիկ ներդրումային պատուհանի շրջանակներում՝ համաձայն ՀԶՄՀԳ-ԳԵ (Հարևանության, զարգացման և միջազգային համագործակցության գործիքը՝ Գլոբալ Եվրոպա) կանոնակարգի 36.1-ին հոդվածի (ԿԶԵՀ+ՀՆՊ1)¹: ՀԶՄՀԳ-ԳԵ կանոնակարգի 36.8-րդ հոդվածի համաձայն՝ 2022 թվականի ապրիլի 22-ին Բանկը և Եվրոպական միությունը, ի դեմս Եվրոպական հանձնաժողովի, կնքել են ԿԶԵՀ+ երաշխիքային համաձայնագիրը (ԿԶԵՀ+ՀՆՊ1 երաշխիքային համաձայնագիր), որով Եվրոպական միությունը Բանկին տրամադրել է համապարփակ երաշխիք՝ Բանկի ֆինանսավորման թույլատրելի գործառնությունների համար՝ ՀԶՄՀԳ-ԳԵ կանոնակարգի (ԿԶԵՀ+ՀՆՊ1 երաշխիք) 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետում նշված աշխարհագրական տարածքներում գտնվող երկրներում իրականացվող նախագծերի առնչությամբ: Հայաստանի Հանրապետությունն իրավասու երկիր է՝ համաձայն ՀԶՄՀԳ-ԳԵ կանոնակարգի:

2008 թվականի փետրվարի 29-ին Հայաստանի Հանրապետությունը և Բանկը կնքել են Հայաստանի Հանրապետությունում Բանկի գործունեությունը կարգավորող

¹ «ԿԶԵՀ+ՀՆՊ1»-ն ունի Նախաբանի «գ» կետում դրան տրված իմաստը:

շրջանակային համաձայնագիր (Շրջանակային համաձայնագիր)², որով Հայաստանի Հանրապետությունը տվել է իր պաշտոնական համաձայնությունը Շրջանակային համաձայնագրի գործողության շրջանակներում Պայմանագրով տրամադրման ենթակա փոխառության ֆինանսավորմանը: Պայմանագրի Նախաբանի «բ» կետում նշված ֆինանսավորման պլանի իրագործման նպատակով Հայաստանի Հանրապետությունը Բանկից պահանջել է 25,000,000 (քսանհինգ միլիոն) եվրոյի չափով վարկ:

Բանկը որոշել է կատարել Հայաստանի Հանրապետության պահանջը՝ տրամադրելով վարկ մինչև 25,000,000 (քսանհինգ միլիոն) եվրո Պայմանագրով՝ պայմանով, որ Բանկի փոխառության գումարը ոչ մի դեպքում չի գերազանցում Նախաբանի «բ» կետում նշված՝ Նախագծի ընդհանուր արժեքի 75%-ը (յոթանասունհինգ տոկոսը):

Բանկը հատկացնում է Վարկ մինչև 20 (քսան) Տրանշով: Յուրաքանչյուր Տրանշի գումար կազմում է նվազագույնը 1,000,000 (մեկ միլիոն) եվրո կամ (եթե ավելի քիչ) Վարկի չօգտագործված ամբողջ մնացորդը:

1.3. Իրականացնող մարմինը և Բանկը կնքելու են Նախագծի իրականացման համաձայնագիր: Բանկի փոխառությամբ ֆինանսավորվելու են էներգաարդյունավետության ոլորտի չափորոշիչներին համապատասխանող ներդրումները, այդ թվում՝ էներգաարդյունավետության համակարգերի ամբողջական վերանորոգում՝ ջերմային վերանորոգում, իսկ ավելի կոնկրետ՝ շենքերի երեսպատման վերանորոգում՝ ներառելով, սակայն չսահմանափակվելով՝ տանիքներն ու նկուղները, դռների և պատուհանների փոխարինում նորերով, արդիականացում կամ օգափոխության նոր համակարգեր, Լուսավորության համակարգերի վերանորոգում՝ նոր լուսավորության համակարգեր, ջեռուցման/դրա բաշխման համակարգերի արդիականացում, այդ թվում՝ կաթսաների փոխարինում, արևային ջրատաքացում. արևային ֆոտովոլտային էներգիայի արտադրություն, ջերմային պոմպեր և այլն, ինչպես

² Պայմանագրում հղում է կատարվում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև 2008 թվականի փետրվարի 12-ին Լյուքսեմբուրգում և 2008 թվականի փետրվարի 29-ին Երևանում ստորագրված՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում Եվրոպական ներդրումային բանկի գործունեության կառավարման համար» շրջանակային համաձայնագրին, որը վավերացվել է Ազգային ժողովի Ն-099-4 որոշմամբ (ՍԴՈ-759):

նաև տեխնիկական և/կամ հեղինակային հսկողության և նախագծման արժեքը: Բացի էներգաարդյունավետության հետ կապված միջոցառումներից, համալիր վերանորոգումը կներառի նաև շենքերի ընդհանուր տեխնիկական վիճակի բարելավմանն ուղղված անհրաժեշտ աշխատանքներ, մասնավորապես՝ սեյսմիկ անվտանգությանը և հաշմանդամների համար մատչելիությանն ուղղված անհրաժեշտ միջոցառումներ (Հավելված Ա, մաս 1.1, պարբերություն 4):

2. Սահմանադրական դատարան է ներկայացվել Պայմանագրի՝ անգլերեն լեզվով ստորագրված և ԱԳՆ միջազգային պայմանագրերի պահոցում պահվող բնօրինակի նույնական պատճենը, ինչպես նաև հայերեն պաշտոնական թարգմանված տեքստը:

Պայմանագրի պաշտոնական հայերեն թարգմանության և դրա բնօրինակ տեքստերի միջև առկա են մի շարք թարգմանչական անհամապատասխանություններ ու անճշտություններ, ինչպիսիք են, օրինակ՝ Նախաբանի «ա» կետում նշված «0» հավելվածը անգլերեն տեքստում սահմանված է որպես «A.1», 6.1-ին հոդվածում նշված «դրա» բառը պետք է թարգմանված լիներ «իր», 6.5-րդ հոդվածի «դ» կետից հետո համարակալումը սխալ է կատարվել, և հաջորդ կետերը «ե» և «զ» տառերով համարակալվելու փոխարեն համարակալվել են «բ» և «գ» տառերով, 6.8(ա)iii հոդվածում անգլերեն բնօրինակում «և» տառը բացակայում է, 6.8-րդ հոդվածի «դ» կետում առկա է սխալ համարակալում, անգլերեն բնօրինակում «դ» կետի ենթակետերը նշված են «i» և «ii» տառերով, իսկ հայերեն տարբերակում՝ «ա» և «բ» տառերով, 6.11-րդ հոդվածում առկա են կետերի համարակալման սխալներ, 8.2-րդ հոդվածի «ա» կետի «i» ենթակետում պարբերությունները 1 և 2 թվերով համարակալվելու փոխարեն համարակալվել են 4 և 5 թվերով, 10.1.Ա հոդվածում ևս առկա է սխալ համարակալում, և այլն:

Պայմանագրի 11.9-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերի համար իրավաբանական ուժ ունեն Պայմանագրի ստորագրված անգլերեն բնօրինակները, և բոլոր օրինակները միասին կազմում են նույն փաստաթուղթը: Բացի դրանից, Պայմանագրի եզրափակիչ մասում կողմերը պայմանավորվել են, որ Պայմանագիրը կատարվի

անգլերեն բնօրինակներով: Միաժամանակ, Պայմանագրի 12.2-րդ հոդվածը սահմանում է, որ Պայմանագրի համաձայն կատարված կամ դրա հետ առնչություն ունեցող ցանկացած ծանուցում կամ հաղորդակցություն պետք է լինի անգլերենով, իսկ Պայմանագրով նախատեսված կամ դրա հետ առնչություն ունեցող մյուս բոլոր փաստաթղթերը պետք է լինեն անգլերենով կամ «անգլերենով չլինելու և Բանկի կողմից այդպիսի պահանջ ներկայացվելու դեպքում ուղեկցվեն վավերացված անգլերեն թարգմանությամբ, և այդ դեպքում անգլերեն թարգմանությունը կգերակայի»:

Այսպիսով, թարգմանչական անհամապատասխանություններն ու անճշտությունները թեև բովանդակային առումով խնդիր չեն հարուցում Պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների սահմանադրականության բացահայտման տեսանկյունից, այդուհանդերձ, կարող են որոշակի խնդիրներ առաջացնել Պայմանագրի մեկնաբանման և կիրառման ներպետական գործընթացներում:

3. Պայմանագիրը կառուցված է Նախաբանից, 12 հոդվածից և հինգ Հավելվածից: Պայմանագրին կից ներկայացված է նաև «Ստորագրող կողմի լիազորությունը» վերտառությամբ Առդիր 1 փաստաթուղթը:

3.1. Պայմանագրի Նախաբանում ներառված են համաձայնագրի կնքման իրավապայմանագրային նախադրյալները, Պայմանագրի մեկնաբանման կանոնները, դրանցում օգտագործվող մի շարք հասկացությունների սահմանումները:

3.2. Պայմանագրի հավելվածներն են՝ **Հավելված Ա** «Նախագծի մասնագրերը և հաշվետվություններ ներկայացնելը», **Հավելված Բ** «Համապատասխան միջբանկային դրույքաչափերի սահմանումները», **Հավելված Գ** «Հատկացման առաջարկի/ընդունման ձևանմուշը (Հոդվածներ 1.2.Բ և 1.2.Գ)», **Հավելված Դ** «Տոկոսի դրույքաչափի վերանայումը և փոխարկումը», **Հավելված Ե** «Վարկառուի կողմից տրամադրվելիք հավաստագրերը»:

Հավելվածները սահմանում են Վարկառուի ներկայացրած նախագծերի մասնագրերի ու հաշվետվությունների ներկայացման կարգը, միջբանկային դրույքաչափերի որոշման կարգը, հատկացման առաջարկի/ընդունման ձևանմուշը, տոկոսի

դրույքաչափի վերանայման ու փոխարկման կարգը և հետևանքները, Վարկառուի կողմից Բանկին տրամադրվելիք հավաստագրերի ձևը:

3.3. Պայմանագրի 1-ին (Վարկը և հատկացումները) և 2-րդ (Փոխառությունը) հոդվածները սահմանում են վարկի գումարը և արժույթը, դրա հատկացման տրանշների պայմանները և ընթացակարգերը, հատկացման հետաձգման հիմքերը և կարգը, չհատկացված վարկի չեղարկման և կասեցման հիմքերը, դրանց դեպքում փոխհատուցման իրավունքը, փոխառության տրամադրման և վերատրամադրման կարգը, փոխառության շրջանակներում հատկացումների ամորտիզացման աղյուսակը, որոնց շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետությունն ստանձնում է հետևյալ էական պարտավորությունները .

1) ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցները՝ Պայմանագրով նախատեսված մայր գումարի, տոկոսների և այլ գումարների բոլոր վճարումները հարկումից ազատելու և այդ բոլոր գումարների վճարումը թույլատրելու համար՝ առանց եկամուտների ընդհանուր գումարից գանձվող հարկի նվազեցման (հոդված 1.4.Բ(1.2)ժբ),

2) Բանկին վճարել Ընդունված տրանշի գումարի վրա հաշվարկված Հետաձգման վճար, եթե Բանկը կասեցնում է Ընդունված տրանշը փոխհատուցման ենթակա Կանխավճարի դեպքի կամ Պարտավորությունների չկատարման դեպքի կամ այնպիսի դեպքի կամ հանգամանքի առկայության դեպքում, որը (ժամանակի ընթացքում կամ Պայմանագրով նախատեսված ծանուցման կամ որևէ որոշման կայացման հետևանքով) կազմում է Փոխհատուցման ենթակա կանխավճարի դեպք կամ Պարտավորությունների չկատարման դեպք (հոդված 1.6.Գ(1)),

3) Լիազորել Բանկին առաջին Տրանշից պահել գնահատման վճար՝ 50 000 (հիսուն հազար) եվրոյի չափով, իսկ եթե ոչ մի հատկացում չի կատարվում, ապա Հասանելիության վերջնական ամսաթվին Բանկին վճարել գնահատման վճարը. Վարկը 1.6-րդ հոդվածի համաձայն՝ մինչև Հասանելիության վերջնական ամսաթիվն ամբողջությամբ չեղարման դեպքում՝ գնահատման վճարը Բանկին վճարել այդ չեղարկման ամսաթվին (հոդված 1.8),

4) Բանկի կողմից հատկացված Տրանշի հասույթն օգտագործել միայն այնպիսի ենթանախագծերի ֆինանսավորման համար, որոնք նախապես հաստատվել են

Բանկի կողմից տրամադրման համար, և որոնց վերաբերյալ Բանկին բավարարող ձևով ժամանակին ներկայացվել են Բանկի համար ընդունելի ձևով և բովանդակությամբ գնումների պլանը, բոլոր անհրաժեշտ բնապահպանական և շինարարական թույլտվությունների պատճենները, և Հայաստանի օրենսդրության համաձայն՝ Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում (ՇՄԱԳ) պահանջող Ենթանախագծերի դեպքում՝ ՇՄԱԳ-ի ոչ տեխնիկական ամփոփ նկարագրի հանրային տարբերակին արված հղումը (հոդված 1.10.Ա(գ)),

5) փոխառության ցանկացած մասի վերատրամադրման անհնարինության կամ Պայմանագրի 1.11.Ա(ա) հոդվածում նշված ժամկետում միայն մասամբ հնարավոր լինելու դեպքում՝ անմիջապես Բանկին կանխավճարի տեսքով վճարել Փոխառության այն մասը, որը հատկացվել է Բանկի կողմից, որը ենթակա է սկզբնական Տրամադրման՝ կանխավճարի տեսքով վճարված գումարի նկատմամբ, առկայության դեպքում՝ հաշվեգրված տոկոսների և փոխհատուցման հետ միասին՝ Պայմանագրի 4.2-րդ հոդվածին համապատասխան (հոդված 1.11.Ա(գ)),

6) յուրաքանչյուր Տրանշի մասով տոկոսներ, մայր գումար և վճարման ենթակա այլ վճարներ վճարել այն արժույթով, որով հատկացվել է այդ Տրանշը, իսկ մյուս վճարումները՝ առկայության դեպքում, կատարել Բանկի կողմից սահմանված արժույթով՝ հաշվի առնելով այդ վճարման միջոցով փոխհատուցման ենթակա ծախսերի արժույթը (հոդված 2.2):

3.4. Պայմանագրի 3-րդ հոդվածը (Տոկոսներ) սահմանում է վարկի տոկոսադրույքները: Պայմանագրի 3-րդ հոդվածի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետությունն ստանձնում է հետևյալ էական պարտավորությունները.

1) յուրաքանչյուր Ֆիքսված դրույքաչափով տրանշի չմարված մնացորդի նկատմամբ վճարել տոկոսներ Ֆիքսված դրույքաչափով յուրաքանչյուր կիսամյակ՝ ապառքներով, համապատասխան Վճարման ամսաթվերին, ինչպես նշված է Հատկացման առաջարկում, որն սկսվում է Տրանշի Հատկացման ամսաթվին հաջորդող առաջին այդպիսի Վճարման ամսաթվին. տոկոսը հաշվարկել Պայմանագրի 5.1(ա) հոդվածի հիման վրա (հոդված 3.1.Ա),

2) յուրաքանչյուր Լողացող դրույքաչափով տրանշի չմարված մնացորդի

նկատմամբ վճարել տոկոսներ Լողացող դրույքաչափով, յուրաքանչյուր կիսամյակ՝ ապառքներով, համապատասխան Վճարման ամսաթվերին, ինչպես նշված է Հատկացման առաջարկում (հոդված 3.1.Բ, պարբերություն 1),

3) Տրանշի տոկոսադրույքի բազայի վերանայման կամ փոխարկման տարբերակն իրացնելու դեպքում՝ տոկոսի վերանայումը/փոխարկումն ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից (Պայմանագրի «Դ» հավելվածում սահմանված կարգին համապատասխան) վճարել տոկոս՝ Պայմանագրի «Դ» հավելվածում նախատեսված դրույթներին համապատասխան սահմանված դրույքաչափով (հոդված 3.1.Գ),

4) ժամկետանց գումարների նկատմամբ տոկոսի հաշվեգրումն իրականացնել Պայմանագրի 3.2-րդ հոդվածով սահմանված կարգով և վճարել Բանկի պահանջին համապատասխան (հոդված 3.2):

3.5. Պայմանագրի 4-րդ հոդվածը (Հետվճարումը) կարգավորում է փոխառության հետվճարման հարաբերությունները, մասնավորապես՝ հետվճարման բնականոն ընթացակարգը, կամավոր կանխավճարների իրականացման կարգը, պարտադիր կանխավճարների դեպքերը, կանխավճարների կատարման մեխանիզմները, վերափոխառության տրամադրման բացառումը՝ ամրագրելով այդ հոդվածի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած պարտավորությունները:

3.6. Պայմանագրի 5-րդ հոդվածը (Վճարումները) կարգավորում է փոխառության տոկոսների հաշվարկման բազաները՝ ֆիքսված և լողացող դրույքաչափերով տրանշների դեպքերում, վճարման ժամանակը և վայրը: Պայմանագրի 5-րդ հոդվածի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետությունն ստանձնում է հետևյալ էական պարտավորությունը. Պայմանագրում կամ Բանկի պահանջով այլ բան սահմանված չլինելու դեպքում, տոկոսագումարներից, փոխհատուցման և մայր գումարից բացի բոլոր մյուս գումարները վճարել Բանկի պահանջն ստացվելուց հետո 15 (տասնհինգ) օրվա ընթացքում (հոդված 5.2(ա)):

3.7. Պայմանագրի 6-րդ հոդվածը (Վարկառուի պարտավորություններն ու հավաստիացումները) բաղկացած է Ա և Բ մասերից:

Ա մասում ամրագրված են Պայմանագրից բխող Նախագծերի մասով պարտավորությունները, մասնավորապես՝ փոխառության նպատակային օգտագործման և

ֆինանսական միջոցների հասանելիության կանոնները, Նախագծերի ավարտման և դրանց հետ կապված լրացուցիչ ծախսերի ֆինանսավորման հարաբերությունները, գնումների ընթացակարգի, ինչպես նաև Նախագծերի մասով շարունակվող պարտավորությունները:

Բ մասում ամրագրված են Պայմանագրից բխող ընդհանուր պարտավորությունները, մասնավորապես՝ Նախագծերի իրականացման ընթացքի օրենքներին համապատասխանությունը, պատշաճ հաշվապահական մատյանների ու գրառումների կատարման Վարկառուի և Իրականացնող մարմնի պարտականությունները, Վարկառուի և Իրականացնող մարմնի բարեվարքության կանոնները, վերջիններիս հավաստիացումներն ու երաշխիքները:

3.8. Պայմանագրի 7-րդ հոդվածը (Ապահովումը) սահմանում է, որ Վարկառուն ապահովում է հետևյալ պարտավորությունները.

1) իր Պայմանագրի դասակարգմամբ սահմանված վճարման պարտավորությունները դասակարգվում են և կդասակարգվեն ոչ պակաս, քան *pari passu*³ վճարման իրավունքի նկատմամբ՝ ՀՀ արտաքին պարտքային գործիքներից որևէ մեկով սահմանված բոլոր այլ ընթացիկ և հետագա չապահովված և չստորադասված պարտավորությունների հետ, մասնավորապես՝ Պայմանագրի 7.1-ին հոդվածում շարադրված դեպքերում (հոդված 7.1),

2) որևէ այլ ֆինանսական վարկատուի հետ ֆինանսավորման համաձայնագիր կնքելու դեպքում, որը ներառում է վարկանիշի կորստի մասին դրույթ կամ դրա ֆինանսական ցուցանիշի վերաբերյալ այլ դրույթ, ըստ կիրառելիության, որը Պայմանագրով նախատեսված չէ կամ ավելի բարենպաստ է համապատասխան ֆինանսական վարկատուի համար, քան Պայմանագրի որևէ համարժեք դրույթ՝ Բանկի համար, ապա Բանկին անհապաղ տեղեկացնել և Բանկին տրամադրել առավել բարենպաստ դրույթի օրինակ (հոդված 7.3):

3.9. Պայմանագրի 8-րդ հոդվածը (Տեղեկատվությունը և այցելությունները) կարգավորում է Վարկառուի կողմից ապահովված և Իրականացնող մարմնի կողմից Նախագծերի վերաբերյալ տեղեկությունների շրջանակը և դրանց տրամադրման

³ Հավասար մասնաբաժիններով

կարգը, տեղեկությունների հրապարակման ու տեսանելիության ապահովման կարգերը, որոնց շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետությունն ստանձնում է հետևյալ էական պարտավորությունները.

1) ապահովել, որ Իրականացնող մարմինը (կիրառելիության դեպքում)՝ Բանկին տրամադրի Պայմանագրի 8.1-ին և 8.2-րդ հոդվածներով սահմանված տեղեկությունները (հոդված 8.1 և 8.2),

2) թույլ տալ և ապահովել, որ Իրականացնող մարմինը թույլ տա, որ Բանկը, և երբ դա պահանջվում է ԵՄ օրենսդրության համապատասխան պարտադիր դրույթներով կամ համաձայն ՀՋՄՀԳ-ԳԵ կանոնակարգի կամ Ֆինանսական կանոնակարգի, եթե կիրառելի է, Աուդիտորների եվրոպական դատարանը, Եվրոպական հանձնաժողովը, Խարդախության դեմ պայքարի եվրոպական գրասենյակը և Եվրոպական դատախազությունը, ինչպես նաև վերը նշված անձանց կողմից նշանակված անձինք այցելեն Նախագծի բաղկացուցիչ մաս կազմող աշխատանքների իրականացման վայրեր, շինություններ, զրուցեն ՀՀ և (կամ) Իրականացնող մարմնի ներկայացուցիչների հետ և չխոչընդոտեն Նախագծում ընդգրկված կամ Նախագծի հետ առնչություն ունեցող որևէ այլ անձի հետ շփումներին և ըստ իրենց հայեցողության՝ անցկացնեն քննություններ, զննություններ, տեղում իրականացվող աուդիտ և ստուգումներ և ստուգեն ՀՀ և (կամ) Իրականացնող մարմնի՝ Փոխառության, Պայմանագրի և Նախագծի իրականացման վերաբերյալ վարվող մատյաններն ու արձանագրությունները և հնարավորություն ունենան պատճենել համապատասխան փաստաթղթերը, որքանով օրենքն է թույլատրում (հոդված 8.3(ա)),

3) Բանկին և ցանկացած Համապատասխան կողմի տրամադրել կամ ապահովել, որ Բանկին և Համապատասխան կողմերին տրամադրվի հասանելիություն տեղեկությունների, շինությունների և փաստաթղթերի նկատմամբ, ինչպես նաև Պայմանագրի 8.3-րդ հոդվածում նկարագրված նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ ամբողջական աջակցություն (հոդված 8.3(բ)),

4) Եվրոպական հանձնաժողովին և Հայաստանի Հանրապետությունում ԵՄ պատվիրակությանը թույլ տալ մասնակցել Պայմանագրի, Փոխառության կամ

Նախագծի առնչությամբ Բանկի կողմից կազմակերպվող մոնիթորինգային ցանկացած առաքելության (հոդված 8.3(գ)),

5) Փոխառության և (կամ) Նախագծի մասով Արգելված վարքագծի վերաբերյալ իրական ենթադրության, բողոքի կամ տեղեկությունների դեպքում Բանկի հետ բարեխղճորեն խորհրդակցել համապատասխան գործողություններ ձեռնարկելու վերաբերյալ (հոդված 8.3(դ)),

6) ընդունել և համաձայնել, որ Բանկը կարող է ստիպված լինել Հայաստանի Հանրապետության, Փոխառության, Պայմանագրի և (կամ) Նախագծի վերաբերյալ տեղեկություններ և նյութեր փոխանցել Եվրոպական միության ցանկացած հաստատության կամ մարմնի, այդ թվում՝ Աուդիտորների եվրոպական դատարանին, Եվրոպական հանձնաժողովին, ԵՄ ցանկացած համապատասխան պատվիրակության, Խարդախության դեմ պայքարի եվրոպական գրասենյակին և Եվրոպական դատախազությանը, եթե դա նրանց անհրաժեշտ է իրենց առաջադրված խնդիրները ԵՄ օրենսդրությանը (այդ թվում՝ ՀՁՄՀԳ կանոնակարգին և Ֆինանսական կանոնակարգին) համապատասխան կատարելու համար (հոդված 8.4(ա)i):

3.10. Պայմանագրի 9-րդ հոդվածը (Գանձումները և ծախսերը) կարգավորում է Պայմանագրի կատարումից առաջացող հարկերի, տուրքերի և վճարների, այլ գանձումների, լրացուցիչ ծախսերի, փոխհատուցումների ու հաշվանցումների հետ կապված հարաբերությունները, որոնց շրջանակում Վարկառուն իր վրա է վերցնում հետևյալ պարտավորությունները.

1) վճարել Պայմանագրի կամ դրա հետ կապված որևէ փաստաթղթի կատարումից կամ իրականացումից առաջացող և Փոխառության համար տրամադրված ցանկացած Ապահովման ստեղծման, կատարելագործման, գրանցման կամ կատարման հետ կապված բոլոր հարկերը, տուրքերը, վճարները և ցանկացած տեսակի այլ վճարումներ, այդ թվում՝ դրոշմանիշային վճարը և գրանցման վճարները, որքանով դա կիրառելի է (հոդված 9.1, պարբերություն 1),

2) վճարել Պայմանագրով նախատեսված ամբողջ մայր գումարը, տոկոսները, փոխհատուցումներն ու օրենքով կամ պետական կամ այլ մարմինների հետ կնքված համաձայնագրի համաձայն պահանջվող այլ գումարներ՝ առանց որևէ պահումների

կամ ազգային կամ տեղական ցանկացած տեսակի այլ վճարումներից նվազեցումների: Որևէ այդպիսի պահումներ կամ նվազեցումներ կատարելու պարտավորվածության դեպքում մեծացնել Բանկին կատարվող վճարումն այնպես, որ այդ պահումներից կամ նվազեցումներից հետո Բանկի կողմից ստացվող զուտ գումարը հավասար լինի նախատեսված գումարին (հոդված 9.1, պարբերություն 2),

3) Հայաստանի Հանրապետության վրա վերցնել բոլոր գանձումներն ու ծախսերը, այդ թվում՝ մասնագիտական, բանկային կամ արտարժույթի փոխարկման հետ կապված ծախսերը, որոնք կարող են առաջանալ՝ կապված Պայմանագրի կամ դրա հետ կապված որևէ փաստաթղթի պատրաստման, կատարման, իրականացման, կատարումն ապահովելու և գործողության դադարեցման, Պայմանագրում կամ դրա հետ կապված ցանկացած փաստաթղթում կատարվող փոփոխության, լրացման կամ չեղարկման, ինչպես նաև Փոխառության համար տրամադրված ցանկացած ապահովման փոփոխության, ստեղծման, կառավարման, հարկադիր կատարման և իրականացման հետ (հոդված 9.2),

4) Բանկին վճարել ցանկացած ծախք կամ ծախս, որը Բանկի համար առաջացել է, կամ որը Բանկը կրել է որևէ օրենքի կամ կանոնակարգի ընդունման կամ դրանում որևէ փոփոխություն կատարելու (կամ մեկնաբանման, դրա նորմերի կիրառման կամ դրա կիրառման) կամ ցանկացած օրենքի կամ կանոնակարգի հետ համապատասխանությունն ապահովելու հետևանքով, ինչի անհրաժեշտություն առաջացել է Պայմանագիրը ստորագրելու ամսաթվից հետո, որի համաձայն կամ որի արդյունքում (i) Բանկը պարտավոր է կրել լրացուցիչ ծախքեր՝ Պայմանագրով նախատեսված ֆինանսավորումն ապահովելու կամ իր պարտականությունները կատարելու համար, կամ (ii) Պայմանագրով Բանկին հասանելիք ցանկացած գումար կամ Բանկի կողմից Հայաստանի Հանրապետությանը Վարկ կամ Փոխառություն տրամադրելու արդյունքում առաջացած ֆինանսական եկամուտը նվազեցվում է կամ վերացվում (հոդված 9.3(ա)),

5) չսահմանափակելով Բանկի՝ Պայմանագրով կամ ցանկացած կիրառելի օրենքով նախատեսված այլ **իրավունքներով**⁴ փոխհատուցել Բանկին և թույլ չտալ, որ վերջինս կրի կորուստներ, որոնք առաջանում են ցանկացած ամբողջական կամ մասնակի մարման արդյունքում, որը կատարվում է Պայմանագրով հստակ սահմանված ձևից տարբերվող այլ ձևով (հոդված 9.3(բ)):

3.11. Պայմանագրի 10-րդ հոդվածը կարգավորում է Պայմանագրով պարտավորությունների չկատարման հարաբերությունները, որոնց շրջանակում Վարկառուն իր վրա է վերցնում հետևյալ էական պարտավորությունները.

1) անմիջապես վճարել Չմարված փոխառության ամբողջ գումարը կամ դրա մի մասը (ինչպես պահանջում է Բանկը) հաշվեգրված տոկոսների և Պայմանագրով նախատեսված բոլոր այլ հաշվեգրված կամ չմարված գումարների հետ միասին՝ Բանկի կողմից Պայմանագրի 10.1.Ա և 10.1.Բ հոդվածների դրույթների համաձայն ներկայացված գրավոր պահանջի դեպքում (հոդված 10.1),

2) ֆիքսված դրույքաչափով որևէ տրանշի նկատմամբ Պայմանագրի 10.1-ին հոդվածով սահմանված պահանջ ներկայացվելու դեպքում Բանկին վճարել պահանջված գումարը որպես կանխավճար, վճարման ենթակա մայր գումարի ցանկացած չափի համար փոխհատուցման հետ միասին և այդպիսի փոխհատուցումը (i) հաշվանցել Բանկի՝ պահանջի մասին ծանուցման մեջ նշված վճարման ժամկետից և հաշվարկել այն հիմքով, որ կանխավճարը կատարվում է նշված օրը, և (ii) Բանկի կողմից փոխանցված գումարի համար է՝ որպես Պայմանագրի 10.3.Ա հոդվածում նշված ավելցուկի գործող արժեք (հաշվարկված կանխավճարը կատարելու օրվա դրությամբ), եթե այդպիսիք կան՝ ինչպես սահմանված է Պայմանագրի 10.3.Ա հոդվածի (ա) և (բ) կետերում, ինչպես նաև տվյալ գործող արժեքը հաշվարկել կիրառելի Տրանշի Վճարման յուրաքանչյուր համապատասխան ամսաթվի դրությամբ կիրառվող Վերաբաշխման դրույքաչափին հավասար զեղչման դրույքաչափով (հոդված 10.3.Ա),

⁴ Պայմանագրի հայերեն տեքստում վերը նշված՝ «**իրավունքներով**» բառը պետք է թարգմանված լիներ «իրավունքները»:

3) լողացող դրույքաչափով որևէ տրանշի վերաբերյալ Պայմանագրի 10.1-ին հոդվածով սահմանված պահանջի դեպքում Բանկին վճարել պահանջված գումարը տարեկան 0,19% (տասնինը բազիսային կետ) գործող արժեքին հավասար գումարի հետ միասին, որը հաշվարկվում և հաշվանցվում է որպես կանխավճար վճարման ենթակա մայր գումարի չափով՝ նույն ձևով, ինչպես որ հաշվարկված և հաշվանցված կլինեն տոկոսները, եթե այդ գումարը մնար չմարված՝ համաձայն Տրանշի մարման համար կիրառելի ժամանակացույցի՝ մինչև Տոկոսի վերանայման/փոխարկման օրը կամ Մարման օրը, եթե այդպիսիք կան. արժեքը հաշվարկվում է Վճարման յուրաքանչյուր համապատասխան ամսաթվի դրությամբ կիրառվող Վերաբաշխման դրույքաչափին հավասար զեղչման դրույքաչափով (հոդված 10.3.Բ),

4) ընդունել, որ Բանկի կողմից Պայմանագրով սահմանված իր իրավունքներից կամ իրավական պաշտպանության միջոցներից որևէ մեկը չիրացնելը կամ ուշացմամբ կամ մասնակիորեն իրացնելը չի համարվում այդ իրավունքից կա իրավական պաշտպանության միջոցից հրաժարում (հոդված 10.4.):

3.12. Պայմանագրի 11-րդ հոդվածը (Օրենք և իրավագործություն, այլ դրույթներ) կարգավորում է Պայմանագրից և դրանից ծագող կամ դրա հետ կապված ոչ պայմանագրային պարտավորության կարգավորման օրենսդրությունը, ինչպես նաև դատական իրավագործության, իրավագործության անձեռնմխելիությունից հրաժարվելու, Պայմանագրի դրույթների անվավերության հետևանքների, Պայմանագրում փոփոխություններ կատարելու ընթացակարգերի հարաբերությունները, որոնց շրջանակներում Վարկառուն իր վրա է վերցնում հետևյալ էական պարտավորությունները.

1) Պայմանագիրը և դրանից ծագող կամ դրա հետ կապված ցանկացած ոչ պայմանագրային պարտավորություն կարգավորվում է Լյուքսեմբուրգի օրենսդրությամբ (հոդված 11.1),

2) Պայմանագրի հետ կապված բոլոր վեճերը ներկայացնել Եվրոպական Միության Արդարադատության դատարանի (Դատարան) իրավագործությանը (հոդված 11.2(ա)),

3) հրաժարվել Դատարանի իրավազորության նկատմամբ ցանկացած անձեռնմխելիությունից, որը Հայաստանի Հանրապետությունը կարող է ունենալ, կամ Դատարանի իրավազորության դեմ առարկելու իրավունքից (հոդված 11.2(բ)),

4) հրաժարվել ամբողջ անձեռնմխելիությունից, որը Հայաստանի Հանրապետությունը կամ նրա ակտիվները կամ եկամուտներն այլ կերպ կարող են ունենալ ցանկացած իրավազորության ներքո, ներառյալ՝ անձեռնմխելիությունը հետևյալի նկատմամբ. ա) դատարանի որոշման կամ հրահանգի միջոցով որևէ բավարարում տալը՝ պարտավորություններն իրապես կատարելու կամ ակտիվները կամ եկամուտները վերականգնելու համար և բ) դատարանի որոշումը կատարելու համար կամ գույքային հայցով իր ցանկացած ակտիվի և եկամուտի նկատմամբ արգելանք, կալանք դնելու կամ դրանց վաճառքի համար իր ակտիվների կամ եկամուտների նկատմամբ ցանկացած գործընթացի խնդիրը (հոդված 11.3):

3.13. Պայմանագրի 12-րդ հոդվածը (Եզրափակիչ դրույթներ) կարգավորում է ծանուցումների կատարման ձևի, կողմերի հասցեների և կոնտակտային տվյալների, Պայմանագրի ուժի մեջ մտնելու հետ կապված հարաբերությունները, ամրագրում է, որ Պայմանագրի մաս են կազմում՝ Նախաբանը, 12.4-րդ հոդվածում թվարկված Հավելվածները, Պայմանագրին կից ստորագրող կողմի լիազորությունը հաստատող Առդիր 1 փաստաթուղթը:

Պայմանագիրն ուժի մեջ է մտնում դրա 12.3-րդ՝ «Սույն Պայմանագիրն ուժի մեջ մտնելը», հոդվածով սահմանված հետևյալ կարգով. «(...) սույն Պայմանագիրն ուժի մեջ կմտնի Բանկի կողմից Վարկառուին ուղղված նամակում նշված ամսաթվից (Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ), որով հաստատվում է, որ Բանկը ստացել է Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարի՝ Բանկի համար ընդունելի ձևով և բովանդակությամբ իրավական եզրակացությունը և ապացույց, որ անհրաժեշտ պաշտոնական և գերատեսչական բոլոր հաստատումները, ներառյալ՝ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կողմից վավերացումները և այդ նամակը համոզիչ ապացույց են առ այն, որ սույն Պայմանագիրն ուժի մեջ է մտել:

Եթե Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը սույն Պայմանագիրը կնքելու ամսաթվից հետո 12-րդ (տասներկուերորդ) ամսում կամ դրանից առաջ ընկած ամսաթիվը չէ,

ապա սույն Պայմանագիրն ուժի մեջ չի մտնում, և հետագա գործողությունների անհրաժեշտություն կամ պահանջ չի լինում»:

4. Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ Պայմանագրով Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած պարտավորությունները համահունչ են Սահմանադրության 13-րդ հոդվածով ամրագրված՝ միջազգային իրավունքի հիման վրա՝ բոլոր պետությունների հետ բարիդրացիական, փոխշահավետ հարաբերությունների հաստատմանն ուղղված արտաքին քաղաքականության իրականացման նպատակներին, ինչպես նաև Սահմանադրության 12-րդ հոդվածով ամրագրված՝ շրջակա միջավայրի պահպանության և կայուն զարգացման հաստատմանը, բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործմանն ուղղված նպատակին և կնպաստեն կայուն էներգաարդյունավետության բարելավմանը:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց** .

1. 2023 թվականի նոյեմբերի 29-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական ներդրումային բանկի միջև «Երևանի էներգաարդյունավետության երկրորդ փուլ» ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ

12 մարտի 2024 թվականի
ՍԴՈ-1719